

расизму, статі – сексизму, віку – ейджизму, виду – спецієцизму тощо.

На відміну від інших «революцій прав», боротьбу за права тварин ініційовано не тими, хто зазнає утиску, а тими, хто його здійснює, тобто людьми. Складається враження, що рух на захист тварин не має «корисного» наслідку для людей. Адже тварини не можуть нічого запропонувати людям в обмін на гуманне поводження з ними. Ось чому важливою умовою породження даного руху є розширення свободи використання людиною свого розуму, натхнення, емпатії, альтруїзму. Саме розум людини із її співчуттям постає рушієм захисту прав тварин.

А тому, «корисний» ефект даного руху для людей – це посилення їх свободи. Адже у боротьбі за права тварин людина захищає власну гідність, котра дає їй повагу до себе за здатність творити добро. Ще донедавна ідея про захист прав тварин українцями сприймалась скептично з огляду на те, що, коли страждають люди, турбота про тварин є недоречною. Здебільшого феномен захисту прав тварин пов'язували із західним суспільством як таким, котре вирішило базові проблеми людини. Втім, активізація даного руху в Україні свідчить про те, що зміни у свідомості людини, зокрема, її ставлення до тваринного світу, уможливають вдосконалення суспільства.

Методологічно книгу П. Сінгера «Визволення тварин» розглядають як поворотний етап у русі за права тварин. Основний аргумент на користь даного руху полягає у твердженні, що свідомість, а не інтелект чи видова належність визначають значущість морального відношення до живої істоти. Відповідно теорія морального прогресу тут знаходить своє обґрунтування.

Протекціонізм тварин (animal protectionism) позиція у теорії прав тварин стосовно пошуку шляхів припинення їх використання людьми. На відміну від аболіціонізму, котрий заперечує будь-яке моральне право використання людьми тварин, протекціонізм визнає поступовість у

здійсненні інтересів тварин. Використання тварин визнається лише за певних умов та має бути чітко урегульовано законом (Роберт Гарнер). Спільним для обох позицій захисту тварин є визнання моделі благополуччя тварин (the animal welfare model).

БІОЕТИКА ЯК УНІВЕРСАЛЬНА СТРАТЕГІЯ ЕКОЦЕНТРИЗМУ

Заздравнов А.А.

*Харківський національний медичний університет, Харків, Україна,
fammed@meta.ua*

У ХХІ столітті антропогенний тиск на природу сягнув колосальних розмірів. Внаслідок цього еволюційні процеси трансформувались в деволуційні, видоутворення змінилося видозникненням а множинність розвитку, дивергенція – дегенерацією, скороченням різноманітності. Вилучення природних ресурсів для задоволення постійно зростаючих потреб людства, зміна природних ландшафтів на штучні, колосальні викиди полютантів закономірно обумовили зміни середовища проживання людини – біосфера замінюється техно- та інфосферою, рукотворним середовищем, позбавленим здатностей до саморегуляції і самоорганізації. Такі масштабні перетворення навколишнього середовища призводять до того, що саме людське існування стає проблемним, нестійким як через втрату онтологічної цілісності природи і людини, так і внаслідок їх відкритого протистояння. Екологічні виклики вимагають відходу від абсолютизації антропо- і соціоцентричних цінностей. Біоетика як екодисципліна займається розробкою моделі поведінки людини в природі, яка передбачає тотожність ідей гуманізму в міжлюдських відносинах і в відносинах людини з навколишнім середовищем, їх буттєву універсальність. Подібний гуманістичний підхід вимагає зміни антропоцентризму на доктрину екоцентризму, детермінує вихід за рамки

власне Людини з поширенням етичних принципів на все Живе. Життя на Землі в усіх його проявах представляється найвищою цінністю, незалежно від ступеня його «корисності» для людини. Остання розглядається як елемент біосфери, що знаходиться в симбіотичній емпатії до навколишнього середовища і співіснує з іншими, не менш унікальними представниками екосистеми.

Біоетика є наукою міждисциплінарною за походженням і універсальною за своєю сутністю. Вона об'єднала в собі і узагальнила крізь призму феномену життя ціле різноманіття біологічних та соціогуманітарних наук: філософію, екологію, теологію, біологію, медицину, соціологію і багато інших. Біоетика «гуманізує» негуманітарні науки і сфери людської діяльності. В результаті всього цього біоетика набуває ознак екоцентричної стратегії існування людства. Вона, зберігаючи міждисциплінарні зв'язки, стає наддисциплінарною наукою, залучає норми, цінності, авторитети своїх «компонентів» для гуманітарноетичної експертизи всіх аспектів людської життєдіяльності. Саме виникнення, існування і розвиток біоетики є цивілізаційним феноменом – вона, в кінцевому рахунку, захищає людину і життя на Землі від техногенної агресії людства. Подолання розриву між науково-промисловим розвитком суспільства і морально-етичними аспектами людської життєдіяльності, формування екологічної свідомості та етичного постулату гідності природи – одне з важливих завдань біоетики.

ОЦІНКА ПОТЕНЦІЙНИХ РИЗИКІВ ВИКОРИСТАННЯ НАНОМАТЕРІАЛІВ

*Шаторна В.Ф., Майор В.В., Колосова І.І.,
Бурцева Д.О., Леонова Г.О.*

*ДЗ «Дніпропетровська медична академія
МОЗ України», Дніпро, Україна,
verashatornaya67@gmail.com*

Нанотехнології та наноматеріали вважають найбільшим досягненням сучасної науки, галузь нанотехнології розвивається дуже активно і є найбільш перспективним напрямком науково-технічного розвитку у світі на найближчі десятиліття. Нанотехнології вже знайшли застосування у всіх сферах життя, найперспективнішими вважаються авіація і ракетно-космічна техніка, енергетика, конвергентні біотехнології для застосування у медицині, фармацевтичній і біотехнологічній промисловості, біоенергетиці і сільському господарстві. Широке впровадження нанопродуктів відбулося завдяки їх мультидисциплінарності, яка надає їм значний простір для практичного застосування. З кожним днем на ринку з'являється все більше продуктів, які містять у своєму складі ті чи інші наноматеріали, тобто матеріали, незвичайні функціональні властивості яких визначаються упорядкованою структурою їх нанофрагментів розміром від 1 до 100 нм. Необхідно зауважити, що наноматеріали можуть володіти зовсім іншими фізико-хімічними властивостями та біологічною дією, ніж речовини у звичайному фізико-хімічному стані, тому оцінка їх потенційного ризику є обов'язковою.

Оскільки вплив речовин у наноформі на організм та навколишнє середовище залишається недостатньо дослідженим, необхідним є комплексний підхід до вивчення можливих наслідків застосування наноматеріалів, особливо у медичній галузі та сільському господарстві. Необхідно проводити оцінку можливого токсичного впливу наноречовин на організм тварин, розподілу і нагромадження їх в різних